

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 8:05
סוף זמני ק"ש - 8:46
9:22 -
סוף זמן תפלה - 10:35
דף היומי לש"ק: ע"ז ל"א

בס"ד, ש"ק פ' פינחס - פרק א' - שנת תשפ"ה לפ"ק

פרשת פינחס

לאשי וגו' שנים ליום עולה תמיד (כו:יח-כח:ג). למה נסמכה פרשת מינוי יהושע כממלא מקומו של משה רבינו לפרשת קרבן התמיד?

ושמא יש לומר משום שלחם הפנים שנאמר בהם: "ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד" (שמות כה:ל) נחלקו במשנה (מנחות ט:). בפירוש תיבת "תמיד", דלת"ק "תמיד" משמעו כפשוטו - בלי הפסק כלל, ולפי ר' יוסי, אפילו אלו נוטלין ואלו מניחין אף היא היתה תמיד. בגמ' איתא: תניא רבי יוסי אומר, אפילו סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית, אין בכך כלום. אלא, מה אני מקיים "לפני תמיד"? שלא ילין שלחן בלא לחם. א"ר אמי, מדבריו של ר' יוסי [דאמר משום דעמד הישן שחרית מעט בשלחן והחדש ערבית מעט, קרי לי "תמיד"] נלמוד אפילו לא קרא אדם אלא קריאת שמע שחרית וערבית קיים מצות "לא ימוש ספר התורה הזה מפך [והגית בו יומם ולילה]" (יהושע א:ה) וכו'. ועיי"ש דמובאת דעת ר' ישמעאל שלומד מפסוק "והגית בו יומם ולילה" דיש חובה ללמוד תמיד. ושוב איתא שם דעת ר' שמואל בר נחמני א"ר יוחנן דס"ל דפסוק זה אינו לא חובה ולא מצוה אלא ברכה. ראה הקב"ה את יהושע שדברי תורה חביבים עליו ביותר שנאמר: "ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האוהל" (שמות לג:יא). אמר לו הקב"ה, יהושע, כל כך חביבין עליך דברי תורה - "לא ימוש ספר תורה הזה מפך".

בתוספת השלם עה"פ: "ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל" איתא: "לא ימיש", "לא ימיש" - ב' [פעמים נמצאות תיבות אלו בתורה]. "לא ימיש עמוד הענן", "ויהושע וגו' לא ימיש מתוך האוהל". [מזה לומדים] כמו שהעמודים היו משלימים זה את זה - עמוד אש לעמוד הענן, ועמוד הענן לעמוד אש, היינו "לא ימיש [מתוך האהל]" שגם יהושע לא ימיש מתוך האהל לבטל לימודו.

עה"פ "קח לך את יהושע בן נון" (במדבר כו:יח) איתא בפירושי רבינו אפרים: "בן נון" - שהוא מצוי בבית מדרשך כמו הנון [הדג] בים, "נוצר תאנה יאכל פרי" (משלי כ"ז).

לפי הנ"ל מובן שפיר, שמפני התמדתו של יהושע בבית המדרש ובעסק התורה זכה לגדולה, ולכן נסמכה פרשת מינוי יהושע כמנהיג כלל ישראל לפרשת קרבן התמיד [דאע"ג דהקריבו קרבן התמיד רק פעם אחת בבקר ובערב, מ"מ תכלית המצוה, מבאר החינוך (מצוה ת"א) היא "כדי לעורר רוחו וחפצו תמיד לזכור את בוראו"].

בענין סוף זמן ברכות קריאת שמע

בפרשתנו נמצאת מצות קרבן התמיד, ואחז"ל (ברכות כו:): רבי יהושע בן לוי אמר, תפילות כנגד תמידין תקנום. לקמן בגמ' איתא: תניא כוותי' דריב"ל, מפני מה אמרו תפילת שחר עד חצות, שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד חצות, ורבי יהודה אומר, עד ארבע

"לכן אמור הנני נתון לו בריתי שלום" (כה:יב). בס' פרשת השבוע איתא: סיפר חכם א' שאמר להגר"ח קנייבסקי שליט"א, דאליהו הנביא יש לו לעתיד ג' תפקידים לעם ישראל:

א) לעשות שלום - כדתנן (סוף עדיות): אליהו לא בא לרחק ולא לקרב אלא לעשות שלום ביניהם, שנא' "הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא וגו' והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם".

ב) לפסוק הלכה - ואיתא בגמ' (בכורות כ"ד) עה"פ "עד יבוא ויורה צדק לכם" (הושע י'), וברש"י עד שיבוא אליהו ויורה אם מותר אם אסור, עכ"ל.

ג) לבשר הגאולה - ואיתא בגמ' (עירובין מג:): דבעי אתי אליהו מאתמול [לפני משיח], כדכתיב "הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום ה'", וברש"י לפני ביאת בן דוד יבוא אליהו לבשר, עכ"ל.

והשיב לו הגר"ח: ושלשתן מקרא אחד הוא (ישעי' נב:ז) "מה נאוו על ההרים רגלי מבשר, 'משמיע שלום', 'מבשר טוב', 'משמיע ישועה'". 'משמיע שלום' - זהו לעשות שלום, 'מבשר טוב' - אין 'טוב' אלא תורה כדכתיב "כי לקח טוב נתתי לכם תורתנו אל תעזבו" (ברכות ה.). 'משמיע ישועה' - "אומר לציון מלך אלקיך", זהו לבשר הגאולה.

"ושם איש ישראל המוכה אשר הוכה את המדינית זמרי בן סלוא" (מהי:ד). אחז"ל (סנהדרין פב:): חמשה שמות יש לו: זמרי, ובן סלוא, ושאל, ובן הכנענית, ושלומיאל בן צורישידי.

בס' שנים מקרא איתא: מפרש המהרש"א בחידושי אגדות (שם) שלפי הדרש שזמרי ה' שאל בן כנענית, נמצא שה' זמרי במעשה הזה לכל הפחות בן ר"ג שנה, שהרי שאל בן הכנענית ה' מיורדי מצרים, והיו ישראל במצרים רד"ו שנה, ובשנת ארבעים ליציאתם ממצרים נהרג זמרי, הרי שה' לכל הפחות בן ר"ג שנה.

ואין זה תימה שחי שנים רבות כל כך, שגם מצינו לגבי מרדכי, שאמרו: פתחיה - זה מרדכי (שקלים פ"ה ה"א), והיינו שחי מרדכי עד סוף תקופת בית שני. וכן מביא רש"י (מנחות סד:): על מרדכי המוזכר שם בגמ' לענין הבאת עומר מגגות צריפין: מרדכי שה' בימי אחשורוש. והמעשה ה' בסוף תקופת בית שני, הרי שהאריך מרדכי שנים רבות כל כך. [ועייין שם בתוס' שהקשו על רש"י: ותימה הוא לומר שהאריך ימים כל כך].

"קח לך את יהושע וגו' וסמכת את ירך עליו וגו' את קרבני לחמי"

שעות, שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד ארבע שעות. ומפני מה אמרו תפילת המנחה עד הערב, שהרי תמיד של בין הערביים קרב והולך עד הערב. רבי יהודה אומר עד פלג המנחה, שהרי תמיד של בין הערביים קרב והולך עד פלג המנחה וכו'.

פ"ק דברכות (ט:): תנן: מאימתי קורין את שמע בשחרית, משיכיר בין תכלת ללבן וכו' עד הנץ החמה. ר' יהושע אומר עד שלש שעות שכן דרך מלכים לעמוד בשלש שעות. הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם הקורא בתורה.

לקמן (י:): מובאת ברייתא: הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה, אבל מברך הוא שמים לפניו ואחת לאחריה וכו'. מאי "לא הפסיד"? שלא הפסיד ברכות.

הרא"ש בפ"ק דברכות (סי"י) כותב על מה דאיתא במשנה: "הקורא מכאן ואילך לא הפסיד וכו' אבל מברך לפניו ולאחריה", וז"ל: יש להסתפק אם רצונו לומר [ד"מכאן ואילך" הכוונה היא] עד חצות כשיעור תפילה אליבא דרבנן, או עד ד' שעות אליבא דר' יהודה [ומסביר המעדיני יו"ט: דהלכתא כוותי], או אפילו כל היום כולו לא הפסיד. ורב האי גאון ז"ל כתב אף כל שעה רביעית אע"פ שאינה עונתה מברך שמים לפניו ואחת לאחריה. משמע דווקא שעה רביעית שהוא זמן תפילה לרבי יהודה. אבל מכאן ואילך הפסיד הברכות. ואם בירך, עובר על לא תשא, עכ"ל.

בחידושי הריטב"א על ברכות (י:): איתא: הקורא מכאן ואילך וכו' - וכתב רבנו האי גאון ז"ל, ואף כל שעה רביעית, אע"פ שאין עונתה מברך שמים לפניו ואחת לאחריה. ומשמע מדבריו דלאחר ד' אינו מברך. ונסיב לה כר' יהודה דאמר תפילת השחר עד ארבע שעות. אבל ר' יצחק ז"ל פירש, אפילו עד חצות שהוא זמן תפילה לתנא קמא.

בהערה 328 שעל הריטב"א איתא: כנראה כוונתו לר' יצחק בעל התוספות, ועיין תוס' ר"ז. ותוס' הרא"ש הסתפקו בהא אם עד ד' שעות כר' יהודה לתפילה או עד חצות כרבנן, או כל היום. וכן ברשב"א כתב שנסתפקו בזה בתוספות. [וברמב"ם (שנביא בסמוך) כתב דקורא כל היום. וכן דעת הרבה ראשונים דס"ל דברכות קריאת שמע אין להם קשר עם תפילה אלא זו תקנה לקבלת עול מלכות שמים כל היום אפילו לא יקיים מצות הקריאה, ועיין פירוש הרמב"ם]. אבל רבינו (הריטב"א) כתב כר' יצחק עד חצות. ועיין באבודרהם סדר תפילות של חול, השער הא', עכ"ל.

הבית יוסף (או"ח סוס"י נ"ח) מביא את דברי הרא"ש, ושוב כותב: אבל הרמב"ם (הל' ק"ש פ"א הי"ג) כתב שמברך לפניו ולאחריה כל היום, אפילו איחר וקרא אחר שלש שעות.

והנה הכסף משנה (שם) כותב: וה"ר מנוח כתב, הקורא אחר שלש שעות וכו' פירוש, כל שאר היום עד הערב. ודעת ר"ח דדוקא עד שעה רביעית, אבל מרביעית ועילך - הפסיד. ואין כן דעת כל המפרשים. ולישנא דמתניתין הכי מוכחא - "הקורא מכאן ואילך" - ולא יהיב שיעורא, משמע מכולי יומא קאמר, עכ"ל.

שוב איתא בכסף משנה: יש שואלים, מאי טעמא "בשכבך" דרשינן כל זמן שבני אדם שוכבים על מטתם וכו' ולמה לא דרשו כן - "ובקומך" - כל זמן שבני אדם קמים - דהיינו כל היום? וי"ל דאין הכי נמי, דהרי דרשינן ל', ומשום הכי אמרינן: הקורא מכאן ואילך לא הפסיד הברכות, ואילו לא הי' זמן קריאת שמע כלל היו ברכותיו לבטלה. אלא משום דקיי"ל דצריך לסמוך גאולה לתפילה ותפילות כנגד התמידין תקנום והתמיד הי' קרב עד ד' שעות, וא"כ קודם צריך לקרות

קריאת שמע, ולכך הקדימו זמנה עד סוף שלש שעות, ואסמכוה אקרא - "ובקומך" - בשעה שדרך בני אדם קמים וכו'.

על מ"ש הכסף משנה דדרשת "ובקומך" - כל זמן שבני אדם קמים אסמכתא בעלמא היא, מקשה הט"ז (או"ח סי' נ"ח סק"ד): ותמהתי על פה קדוש יאמר כן, דודאי דרשת ובקומך הוה דרשה גמורה כמו "ובשכבך" וכו', ומתרץ הט"ז: דדוקא בשכיבה אמרינן "בעודם שוכבים", דכל זמן ששוכב לא ישתנה שם השכיבה, מה שאין כן בקומה, דמשתנה שם קימה לשיבה והילוך, וא"כ לא מקרי קימה אלא על התחלת קימה, עכ"ל. וכעין זה כתב המג"א (סק"ז).

הטעם שאפשר לומר ברכות קריאת שמע אחר זמן קריאת שמע מבורר בשו"ת הרשב"א (ח"א סי' מ"ז) שנשאל איך מברכים ברכות קריאת שמע בבקר או בערב קודם זמן קריאת שמע, וכתב: ומה שתמהת, א"כ היאך אנו קורין אותה בברכותיה, אל תתמה, דברכות של קריאת שמע אינן ברכות של קריאת שמע ממש כברכת התורה וכברכת המצות, שא"כ הי' לנו לברך: "לקרא את שמע" כמו שמברכין על קריאת התורה ועל קריאת המגילה. אלא, ברכותיהן [צ"ל: ברכות הן] שנתקנו בפני עצמן אלא שתקנו לאומרן לפני קריאת שמע ולאחריו, וכן הסכימו הגאונים ז"ל. ולפיכך, מי שקרא קריאת שמע בלא ברכותיה חוזר ואומר ברכותיה בפני עצמן ואין בכך כלום וכו'. ומעתה נסתלק התימה על הברכות, ואפילו לרברי הגאונים ז"ל שאין הברכות ברכות הקריאה, ואם ברכן קודם זמנם (זמנה) של שמע, אין בכך כלום. ועוד תדע לך מדתנן בפ"ק: מכאן ואילך לא הפסיד כאדם שקורא בתורה. ואסיקנא, מאי לא הפסיד? לא הפסיד בברכות, ואע"פ שעבר זמנה של קריאה. [ועיין בכסף משנה (פ"א מהל' ק"ש הי"ג) שלמד מדין זה שזמן קריאת שמע דרבנן].

ועיין בשו"ת משכנות יעקב (או"ח סי' פ') שכתב שהרא"ש והטור [דס"ל דיכול לקרוא ברכות קריאת שמע עד סוף זמן תפילה] סברו כדעת הרשב"א. וז"ל: ונראה שהוא על פי שיטת הרשב"א וגאונים דברכות אינם שייכים כל כך לקריאת שמע, והם תקנה בפני עצמם רק סמוכם לקריאת שמע, וא"כ שייכים יותר לתפילה, וזמן אחד להם וכו', עכ"ל.

ועיין בס' עין המים על זמני ק"ש ותפילה (עמ' רי"ג) שכתב לדון, דכיון דמעיקר הדין הרי ברכות קריאת שמע נתקנו על קריאת שמע אפשר דיש מקום לומר אף למאן דאמר לא הפסיד הברכות, מ"מ לכתחלה איכא ענין לגמור הברכות בזמן קריאת שמע ויודאי דשתי הברכות הראשונות דקודם קריאת שמע צריך לברך בזמן ק"ש, דהא בעינן לקרות ק"ש בברכותיה, אלא דנפקא מינה לענין ברכת אמת ויצבי, דכבר קרא קריאת שמע בזמנה, אי איכא ענין אף לגמור "גאל ישראל" קודם ג' שעות]. אולם לא מצאנו בשום אחד מן הראשונים דכתב להדיא דיש ענין בזה, וזולת הראה (בברכות דף ה'), דכתב דעיקר זמן ברכות ק"ש הוי בזמן קריאת שמע [ועיין בשו"ת משכנות יעקב הנ"ל דמשמע מדבריו שהבין בשיטת הרמב"ם הסובר דברכות ק"ש זמנם כל היום, דלכתחלה זמן ק"ש הוא בזמן ק"ש, עיי"ש].

בסוף דבריו כותב בעל עין המים: ומסתימת הפוסקים נראה דליכא ענין לגמור ברכות ק"ש בזמן ק"ש, אלא בב' ברכות ראשונות ומשום ק"ש בברכותיה, אך ברכה אחרונה - לא.

בספר תורת אמת (ברכות ח"א עמ' 66) מובא סיכום הענין: הגמרא אומרת שניתן לברך ברכות קריאת שמע לאחר זמן קריאת שמע. רב האי גאון סובר שניתן לברכן עד ארבע שעות. הריטב"א בשם רבי יצחק סובר שניתן לברכן עד חצות. והרמב"ם סובר שניתן לברכן כל היום.

הרשב"א מבין שניתן לברך ברכות קריאת שמע לאחר זמן קריאת שמע, כיוון שהברכות אינן קשורות למצות קריאת שמע. הרא"ה סובר שהברכות קשורות למצות קריאת שמע, והמברכן ללא קריאת שמע מחסיר את עיקר מצותן, אך יש להן גם משמעות עצמאית, ולכן ניתן לברכן גם לאחר זמן קריאת שמע.

לדעת רב האי גאון ורבי יצחק, ברכות קריאת שמע נתקנו כחלק ממצות תפילה, ולכן זמנן מקביל לזמן תפילה.

מהרמב"ם משמע שהוא חולק על כל הראשונים, ולדעתו לא ניתן לנתק את ברכות קריאת שמע מפרשות שמע. הכסף משנה מפרש, שלא ניתן לנתק בין הברכות לבין מצות קריאת שמע, וניתן לברך את הברכות כל היום רק מכיוון שזהו זמן קריאת שמע מהתורה, אך ניתן לפרש שלא ניתן לנתק בין הברכות לבין קריאת שמע, ומקיימים בהן מצוה מדרבנן של קבלת עול מלכות שמים, שזמנה כל היום.

נפקא מינה בין שיטת הרמב"ם לבין שיטת שאר הראשונים היא שלדעת רוב הראשונים המברך ברכות קריאת שמע לאחר שלוש שעות, מברכן ללא קריאת שמע, ולדעת הרמב"ם, מברכן ביחד עם קריאת שמע.

השו"ע (סי' ס' סע' א') פוסק: "קרא קריאת שמע בלא ברכה, יצא ידי חובת קריאת שמע, וחזור וקורא הברכות בלא קריאת שמע.

ונראה לי שטוב לחזור ולקרות קריאת שמע עם הברכות". הגר"א (שם אות ו', מובא במ"ב סק"ד) מפרש שטוב לחזור ולקורא קריאת שמע עם הברכות כדי לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה. הפרי מגדים (מש"ז אות א') מפרש שטוב לחזור ולקורא קריאת שמע עם הברכות כדי לצאת ידי שיטת הרמב"ם, שלא ניתן לנתק בין הברכות לבין קריאת שמע.

השו"ע (סי' נ"ח סע' ו') פוסק כרב האי גאון שניתן לברך ברכות קריאת שמע עד ד' שעות בלבד. הפרי חדש (שם) פוסק כרמב"ם שזמנן כל היום. המשכנות יעקב (או"ח סי' פ') נוטה להכריע, שניתן לברך עד חצות. הביאור הלכה (שם ד"ה קוראה) פוסק: "אפשר שיש לסמוך על זה [לברך עד חצות] לענין אם היה לו אונס שלא היה יכול לקרות הברכות עד ד' שעות".

ועיין בהגהות החת"ס, דעל מה שכתוב בשו"ע: "אם עברה שעה ג' ולא קראה קורא אותה בברכותיה כל שעה ד' שהוא שלישי היום ואין לו שכר כקורא בזמנה. ואם עברה שעה ד' ולא קראה, קוראה בלא ברכותיה כל היום", מקשה החת"ס: לשון זה צריך עיון בטור ובית יוסף, דמשמע דלמאי דקיי"ל ריש סי' פ"ט דתפילה זמנה עד חצות בדיעבד, הוא הדין לברכות האלו, וקל וחומר הוא דהא תפילה קיי"ל בודאי כר' יהודה (ברכות כו.). דזמנה עד ד' שעות, ואפ"ה מתפלל עד חצות. ומכל שכן ברכות שהם מספיקא של הרא"ש (ברכות פ"א סי' י') אם דמיא לתפילה או לא, לא כל שכן שיהא מותר לאמרם עד חצות, אלא שהפסיד שכר ברכות בזמנה, כן נראה לעניות דעתי, עכ"ל.

Rashi 26:16)?

- 10) What is the connection between Bnos Tzlofchod and the 15th of Av?
- 11) Why did Izevel pursue Eliyahu?
- 12) Who was enveloped with *Ruach Hakodesh* at the *Simchas Beis Hasho'eiva* in the Beis Hamikdash?
- 13) Who were enveloped with *Ruach Hakodesh* when they went to perform *Nichum Aveilim*?
- 14) Why was *Ru'ach Hakodesh* taken from Pinchas?
- 15) How many miracles did Pinchas merit when he killed Zimri and Kozbi?
- 16) Who was *Shlona'i* and who was her father?
- 17) Which person, mentioned in this week's Sidra, was accompanied to Gan Eiden by 600,000 angels? In what Zechus did this occur?

ANSWERS

- 1) If one is up to Kedusha in the Shmoneh Esrei of Shacharis, he may recite the Kedusha of Mussaf with the congregation (Orach Chaim 109:3).
- 2) It is not necessary for the one who gives *Semicha* to place his hands on the head of the one who is receiving *Semicha* (Sanhedrin 13b, Rambam Hil. Sanhedrin 4:2).
- 3) The Mogein Avrohom (Orach Chaim 418) is in doubt as to whether or not a *Ta'anis Sha'os* is permitted on Rosh Chodesh. The *Geon Yaakov* (quoted in the *Be'ur Halacha*) is of the opinion that it is forbidden.
- 4) Sefer Yehoshua was begun by Yehoshua, continued by Elazar, and completed by Pinchas (Baba Basra 15a).
- 5) Binyomin named his ten sons after Yoseif (see Rashi, Bereishis 43:30). *Belah* [one of Binyomin's sons] named his sons *Ard* and *Na'aman* after his [Belah's] two brothers by those names (see Ibn Ezra, Chizkuni on Bereishis 26:40).
- 6) A wonder will occur for him (Brachos 56b).
- 7) Pinchas (Koheles Rabba 10:15).
- 8) Bnos Tzlofchod (Bemidbar Rabba 14:7).
- 9) Since he listened (*Ozen* means ear) to Aharon who admonished the Jews in Egypt to abandon their idols (Midrash Agada, cited in Torah Sheleima 26, #35).
- 10) On the 15th of Av it became permissible for a daughter who inherited her father's land to marry someone from a different tribe - something that the generation of Bnos Tzlofchod was forbidden to do (see Ta'anis 30b).
- 11) According to the Sefer Hagilgulim from the Rema Mi'pano, Izevel, who was a *gilgul* of Kozbi, pursued Eliyahu who was Pinchas who had killed her. [Later, she returned as the wife of Turnus-rufus].
- 12) Yonah ben Amitai (Yerushalmi Succah 5:4).
- 13) The three friends of Iyov (Koheles Rabba 7:2).
- 14) Because he did not go to Yiftach to perform *Hataras Nedorim* on his Neder to sacrifice the first thing that would come out to him when he would return victorious from war (Bereishis Rabba 60:3).
- 15) According to the Targum Yonasan (25:8) - twelve.
- 16) Kozbi, whose father - Tzur was also known as Balak (Targum Yonasan 25:15).
- 17) Serach bas Asher merited that honor because she was the one who revealed to Yaakov that Yoseif was still alive (Targum Yonasan 26:46).

NOW AVAILABLE

The sefer **נר מתהיהו** is available for purchase:

- in seforim stores
 - via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
 - by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.
- Please be in touch via email.

The sefer **מצא טוב** on **שמחות** and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

*The material for this issue has been reprinted
from previous years*